

iedzīvotāju skaits laukos sarūk, tātad samazinās arī bērnu skaits. Tas savukārt izraisa nākamo problēmu – skolās sarūk skolēnu skaits, kas noved pie nākama – mācību iestādes tiek reorganizētas, kas nereti nozīmē slēgšanu.

Tad ir nākama problēma – paliek tukšas ēkas, kas ir kā zināms slogs pašvaldībām. Skolu tīkla reforma nav pagājusi garām arī mūsu pusēs novadiem, trijos novados ir tukšas skolu ēkas. Divas Priekuļu, divas Jaunpiebalgas, viena Pārgaujas novadā. Kopumā gan slēgto skolu skaits ir lielāks, bet citviet ēkām rasts pielietojums.

Gatavo izsolei

Priekuļu novadā Mārsnēnu pamatskola stāv tukša kopš šī mācību gada sākuma, bet Veselavas pamatskola jau astoņus gadus ir bez audzēkņiem. Par ēku Veselavā bijušās dažādas ieceres, pirms neilga laika pat tika noslēgts līgums ar privātpersonām par veco ļaužu pansionāta izveidi. Puses noslēdza līgumu par ēkas nomu, taču iecere beidzās, tā arī nesākusies. Pēc kāda laika puses viena otrai pārmeta neizdarību, un sadarbība beidzās.

Izskanēja arī versija par Jaunsardzes bāzes izveidi Veselavā, vēl citas, taču viss līdz šim apstājies ieceru līmenī. Taču pašvaldība nav zaudējusi cerības, ka kādu šī vieta piesaistīs, jo no visām neizmantotajām izglītības iestāžu ēkām kādreizējais Veselavas skolas nams ir ģeogrāfiski izdevīgākajā vietā, šosejas pašā malā. Tiesa, jaunajiem saimniekiem jāreķinās ar lieliem ieguldījumiem, jo ēkas netiek apkurinātas un telpu stāvoklis ar katru gadu pasliktinās. Tikko slēgtajā Mārsnēnu pamatskolas ēkā gan apkure tiek nodrošināta minimālajā režīmā.

Priekuļu novada domes priekšsēdētāja Elīna Stapulone stāsta, ka abām tukšajām ēkām šobrīd tiek izstrādāti izsoles

Tukšo skolu liktenis daudzviet neskaidrs

noteikumi, varbūt tomēr izdodas atrast kādu nomnieku: “Jāatzīst, ka neizmantotas ēkas ir sava veida slogs. Pašiem tām nav pielietojuma, bet līdzekļi jāterē, jo jādoma par uzraudzību, Mārsnēnu gadījumā arī apkuri. Vairumā gadījumu tukšās skolu ēkas atrodas nomalēs, maza cerība, ka kādam būs interese, lai gan vienmēr jau var cerēt.”

Priekuļu novadā kā smags sāpju bērns ir Jānmuīža, kur pamestas stāv bijušās profesionālās vidusskolas būves: mācību ēka, kopmītnes, ražošanas telpas. Tiesa, pašvaldība gan neko ietekmēt nevar, jo ēkas pieder “Valsts nekustamajiem īpašumiem”, kas nemitīgi namus piedāvā izsolēs. Lai arī dažām ražošanas celtnēm nomniekus, pircējus izdevies atrast, pati mācību ēka un kopmītnes nav pieprasītas, lai gan tiek piedāvātas par ļoti zemu cenu. Piemēram, decembrī plānotajā kārtējā izsolē skolas nams tiek piedāvāts par 14 000 eiro; kopmītnes Ozolu gatvē 5 par 12 680; bet kopmītnes ēka Meistaru iela 1 par 16 000 eiro. Varētu jautāt, kāpēc nav pircēju, bet skaidrojums

vienkāršs - izsolē ir tikai ēkas, jo zeme zem tām pieder privātpašniekam, kurš dzīvo ārzemēs.

Pagaidām risinājumu neredz

Pirms gandrīz gadiem piecadsmit darbu pārtrauca Piebalgas pamatskola, tā tika pārprofilēta par izglītības un rehabilitācijas centru bērniem, kas atkarīgi no psihoaktīvām vielām. Te darbojās “Dzīves enerģija”, vēlāk rehabilitācijas centrs “Solis Piebalgā”, taču valsts šogad pārtrauca finansēt šo projektu, tagad ēka stāv tukša. Savukārt Pētera pamatskolu Zosēnos Jaunpiebalgas novada dome nolēma reorganizēt 2009. gada augusta beigās.

Jaunpiebalgas novada domes priekšsēdētājs Laimis Šavējs norāda, ka itin bieži, pieņemot likumus, Ministru kabineta noteikumus, virzot reformas, valdība un parlaments nevērtē ietekmi uz ekonomisko un sociālo situāciju novados: “Šādas reformas itin bieži saistītas ar to, ka cilvēki zau-

dē darbavietas, paliek tukši īpašumi, tas viss ietekmē konkrētā novada ekonomisko aktivitāti. Uzskatāms piemērs ir mazās lauku skolas, kas pēc slēgšanas stāv tukšas. Valstī daudzviet jau šādas drupas stāv no kolhozu laikiem, kuru lielās ražotnes, fermas vairs nav vajadzīgas un sabrūk. Tagad arvien vairāk tukšas paliek skolas, un pašvaldībām nav risinājuma, ko ar tām darīt. Kādai kaut kas izdodas, bet kopumā tā ir liela problēma.

Var jau iekārtot jauniešu, kopienas centrus, interešu centrus, bet, ja nebūs iedzīvotāju, kam tie centri būs vajadzīgi? Par kādu naudu lai pašvaldība tos uztur?

Mēs meklējam risinājumus, kā papildīt tukšās ēkas, bet tie nav vainagojušies panākumiem. Iecere ar rehabilitācijas centru beidzās nesekmīgi, jo, atklāti sakot, ministrijai nebija vēlmes risināt šīs problēmas pēc būtības. Tagad ēka ir tukša, pašvaldībai tā jāapsargā, jāapdrošina, nekurinātas telpas bojājas. Pēterskolā Zosēnos daļa telpu ir aizņemtas, darbojas sociālās palīdzības punkts, jauniešu centrs, kas nozīmē, ka šīs telpas jāapkurina. Ir dažas ieceres, ka vasarā varētu rīkot noņemtnes, bet tas ir pagaidu risinājums. Meklējam interesentus, bet konkrēta risinājuma pagaidām nav.”

Cerība nav zudusi

Pārgaujas novadā Rozulas pamatskola stāv tukša kopš novada izveidošanas, jo mācību iestādes pēdējā darba diena bija 2009. gada 1. jūlijā. Informācija vēsta, ka sākumā nākotne rādījies cerīga, bijis iecerēts ēkā izveidot mākslas un vēstures centru, taču tas palika tikai ieceres līmenī.

Pārgaujas novada pašvaldības izpilddirektore Maruta Drubiņa stāsta, ka ik pa laikam saņemti piedāvājumi par ēkas izmantošanu, vairākkārt noti-

■ TĀ ARĪ NEVIENAM NEVAJAG. Veselavas skola stāv tukša jau astoņus gadus. Meklēti varianti, kā ēku izmantot, bijušas pat sarunas ar interesentiem, taču risinājums nav atrasts.

Foto: MARTA MARTINSONE-KAŠA

Risinājumu vienmēr var atrast

Labs piemērs, kā nepieļaut tukšu ēku rašanos, ir Amatas novada pašvaldības paveiktais. Lai arī tajā beigušas pastāvēt trīs skolas, neviena ēka nav palikusi bez pielietojuma.

Uzzinot, ka valsts pārtrauks finansēt internātpamatskolas, Amatas novada pašvaldība negaidīja, līdz šis brīdis pienāks, bet pieņēma kardinālu risinājumu, un Drabešu internātpamatskola pārtapa par Drabešu Jauno pamatskolu ar visai ambicioziem mērķiem. Ēkā veikta vērienīga renovācija, pašvaldība cer, ka skola attīstīsies.

“Ir vajadzīgs cilvēks, kurš gatavs to uzcelt, virzīt, un mums ir

paveicies,” saka Amatas novada domes priekšsēdētāja Elita Eglīte. “Pie veiksmīga rezultāta ļoti bieži noved veiksmīga apstākļu sakritība, taču nevar neko nedarīt un gaidīt uz šo sakritību, pašiem nemitīgi jādarbojas, lai ietu uz iecerēto mērķi.”

2016. gadā beidza pastāvēt Sērmūkšu pamatskola, arī šī ēka nav palikusi tukša. Tā izīrēta biedrībai “Labāka rītdiena”, kas šī gada pavasarī namā atvēra pansionātu, pagājušajā mēnesī tajā bija jau 21 iemītnieks.

“Arī te viss sakārtojās ļoti veiksmīgi. Lai šādu pakalpojumu ieviestu, vajag kādu, kas gatavs to sniegt. Var jau darīt to pašvaldība pati, bet labāk, ja to dara kāda organizācija. Tas pašvaldībai nav lētāk, bet ir vieglāk, jo uzņemties visu darbu organizāciju nav vienkārši. Pricējāmie par šo iespē-

ju,” atzīst E. Eglīte.

Pirms dažiem gadiem Amatas pamatskola tika apvienota ar Ieriķu pamatskolu, kurā tagad notiek mācību process. Taču arī vēsturiskais Amatas skolas nams pēc reorganizācijas nepalika tukšs, pusi aizņēma Melānijas Vanags muzejs, otrā pusē ir veco ļaužu māja. Kā skaidro E. Eglīte, tā ir kā dienesta viesnīca, kur katram savs dzīvoklis.

Amatas novadam izdevies veiksmīgi ēkas aizpildīt, bet E. Eglīte norāda, ka tas nav vienkārši: “Nepietiek tikai ar ideju, pašiem jābūt ļoti pretimnākošiem, piemēram, kā Sērmūkšu pamatskolas ēkas gadījumā pašvaldība devusi pietiekami daudz sākotnējo bonusu, lai pansionāta darbība varētu sākties. Sprotam, ka nevar uzreiz prasīt īres maksu. Nevar gaidīt, kad kāds cilvēks atvērs kādu

mums vajadzīgu pakalpojumu, bet mēs no viņa uzreiz paņemsim visu, ko varam paņemt. Pakalpojumam jāļauj iedzīvoties, un pašvaldībai ir iespēja tiem, kuri grib darboties, palīdzēt, atbalsēt. Var jau prasīt pilnu cenu, bet tad nebūs, kas darbojas, un nams paliks tukšs. Manuprāt, svarīgāk, lai ēka ir apdzīvota, lai tai ir pielietojums. Ja tiks pieļauts, ka ēka ilgstoši stāv tukša, pielietojumu tai atrast būs daudz grūtāk.”

kušas pārrunas, taču līdz kopsaucējam nav izdevies nonākt. Tāpēc tā joprojām stāv tukša, vien dažkārt pati pašvaldība izmanto namu kādiem pasākumiem.

“Kad skola beidza pastāvēt, tika pārbūvēta apkure. Lai nav jākurina daudzās malkas krāsnis, kas sadārdzinātu uzturēšanu, tika ierīkota centrālā apkure, minimālajā režīmā tā tiek nodrošināta. Tās ir izmaksas pašvaldībai, bet ko lai dara, citādi ēka ies bojā. Visu laiku jautājumu par šīs celtnes izmantošanu aktualizējam, raugāties, varbūt izdodas satikties interesētajām pusēm, bet pagaidām neviens no tiem, kuri izrādījuši interesi, visu izvērtējot, tomēr nav teikuši – jā,” stāsta M. Drubiņa.

Uz jautājumu, vai pašvaldība var īpašumu arī pārdot, izpilddirektore norāda, ka šādu jautājumu var virzīt, ir noteikta kārtība, kā tas notiek, bet pagaidām pašvaldībā šāds jautājums nav lemts. □

Reforma notikusi, neizmantotu ēku nav

Pēdējos gados “Druvā” vairākkārt rakstīts par izglītības reformu Vecpiebalgas pagastā. Tagad satraukums rimis, iespējams, visas puses pieņēmušas reālo situāciju. Šajā mācību gadā Vecpiebalgas novada četros pagastos darbojas divas skolas: Vecpiebalgas vidusskola un Vecpiebalgas novada pamatskola. Pirmā atrodas Vecpiebalgas centrā, otrā – Dzērbenē. Vecpiebalgas pamatskolai juridiski pakļauta arī pirmsskola, kas darbojas Taurenes skolas namā, un mūzikas skola - Dzērbenes pamatskolas ēkā.

No šī mācību gada vairs nepastāv Inešu pamatskola, bet ēka nav palikusi tukša, tajā darbojas mākslas skola, bērni turp pēc mācību stundām dodas uz pulciņu nodarbībām.

Vecpiebalgas novada domes priekšsēdētājs Indriķis Putniņš stāsta, ka šobrīd visas ēkas pilda savas funkcijas: “Taurenes pirmsskolas izglītības iestādes ēka jau sākotnēji būvēta kā bērnudārzs, tagad tā atgriezies pie saknēm, šobrīd audzēkņu skaits palielinājies, par to satraukuma nav.”

Jautāts, vai tas ir pareizākais risinājums, ka bērniem no Vecpiebalgas jābrauc uz pulciņiem uz Inešiem, jo izdevīgāk gan bērniem, gan vecākiem, ja viss būtu vienviet, I. Putniņš saka, ka patlaban nav domāts neko mainīt, bet situācija tiks vērtēta, analizēta: “Šobrīd skolas ēka Inešos ir apdzīvota, lai radoši strādātu, telpu vajag daudz, par to nav jāsatraucas. Gribu teikt, ka, īstenojot izglītības reformu, darījām visu, lai ēkas tukšas nepaliktu, un tas arī ir panākts. Vismaz pagaidām,” piebilst I. Putniņš.

Arī Līgatnes, Raunas un Cēsu novadā tukšu skolas ēku nav. □

Lappusi sagatavojis JĀNIS GABRĀNS

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā “Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma” atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra